

Az értelmi fogyatékosággal élő személyeknek a politikai konzultációba történő bevonásának irányelvei

Magyar

Inclusion Europe

Az értelmi fogyatékossgal élő személyeknek a politikai konzultációba történő bevonásának irányelvei

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (Convention on the Rights of People with Disabilities - CRPD) jelentős változást hoz az értelmi fogyatékossgal élő személyek és családjaik életében. A civil társadalom – különösképpen a fogyatékossgal élő személyek és az őket képviselő szervezetek – részvétele a CRPD központi eleme, és az egyezmény teljes és hatékony végrehajtásának elengedhetetlen feltétele. Ez az egyezmény preambulumban külön kiemelésre került, miszerint „a fogyatékossgal élő személyeknek lehetőséget kell biztosítani az irányelvekkel és a programokkal kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban való aktív részvételre, ideértve az őket közvetlenül érintő irányelveket és programokat is.”¹

Mindezek ellenére az értelmi fogyatékossgal élő személyek még évekkel azután is kirekesztettnek érzik magukat az ilyen konzultációk során, hogy az ENSZ közgyűlése elfogadta a CRPD-t, és ez bizonyos esetekben még a fogyatékossgal élők szervezett mozgalmán belül is igaz. Mindez gyakran abból fakad, hogy bonyolultnak tartják a nekik nyújtott támogatást. Pedig a számukra szükséges támogatás biztosítása nélkül az értelmi fogyatékossgal élő személyek gyakorlatilag kirekesztődnek abból, hogy saját szervezeteik képviselőjeként részt vegyenek ezeken a megbeszéléseken. Ez gyakran ahhoz vezet, hogy a fogyatékossgal élő személyek csoportjait szakemberek vagy családtagok képviselik, ahelyett, hogy közvetlenül az érintettekkel egyeztetnének.

Az Európai részvétel (Inclusion Europe) és

¹ CRPD, Preambulum (o).

tagjaiszerint alapvető fontosságú az értelmi fogyatékossgal élő személyek közvetlen bevonása a döntéshozatali folyamatba. Ezért a jelen közlemény célja azoknak a speciális elveknek és technikáknak a bemutatása, amelyek mindezt lehetővé tehetik, és segíthetnek az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára a saját igényeik megfogalmazásában.

1. Részvétel: az egyezmény sarokköve

Az ENSZ által elfogadott CRPD hivatalossá tette az értelmi fogyatékossgal élő személyek részvételét a döntéshozatali folyamat minden szakaszában.

A CRPD 3. *paragrafusa* az egyezmény általános alapelveit vázolja. Ezek közé tartozik a „teljes és hatékony részvétel, illetve beilleszkedés a társadalomba”. A 3. *paragrafusban* leírt alapelvek a CRPD értékrendjét tükrözik, ami iránymutatást ad a CRPD-ben szereplő egyéb jogok és kötelezettségek értelmezéséhez, végrehajtásához és érvényesítéséhez.

A CRPD 4. *paragrafusa* szerint az állami szereplők kötelesek a fogyatékossgal élő személyekkel az őket képviselő szervezeteken keresztül szoros konzultációt folytatni, és aktívan bevonni őket a döntéshozatali folyamat szakaszaiba, ideértve a fogyatékossgal élő személyek életét befolyásoló irányelvekre, programokra és szolgáltatásokra vonatkozó döntésekkel kapcsolatos feladatok meghatározását, a döntéshozatal megtervezését és a döntések végrehajtását is. A 4(3) *paragrafus* rendelkezései szerint

az állami szereplők kötelesek szoros konzultációt folytatni és aktívan bevonni a fogyatékossgal élő személyeket, köztük a fogyatékossgal élő gyermekeket is az őket képviselő szervezeteken keresztül.

Végül az ENSZ által elfogadott CRPD magába foglalja azt is, hogy a fogyatékossgal élő szervezeteknek részt kell venniük a folyamat ellenőrzésében is, ami a döntéshozatali ciklus logikus befejezését jelenti. A 33(3) paragrafus előírja, hogy a civil társadalmat „be kell vonni, és teljes mértékben biztosítani kell részvételét az ellenőrzés folyamatában”. Az állami szereplők kötelezettsége a teljes részvétel biztosítása, ami sokkal erősebb előírás, mint a puszta konzultáció. A 33(3) paragrafus a fogyatékossgal élő személyek számára a fogyatékossgal élő személyek szervezeteitől függetlenül is lehetővé teszi a részvételt.

Az ENSZ által elfogadott CRPD a 29. paragrafusban emellett kiköti azt is, hogy a fogyatékossgal élő személyeknek hatékony hozzáférést kell biztosítani a politikai ésközélethez, azzal, hogy biztosítják számukra a választás és a választhatóság jogát. Ezáltal gondoskodik arról, hogy a fogyatékossgal élő személyek politikai pártok és nem kormányzati szervezetek tagjaivá válhassanak. Az állami szereplők kötelezettsége nemcsak az, hogy lehetővé tegyék a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetek és a fogyatékossgal élő személyek szervezeteinek létezését, hanem az is, hogy „aktívan előmozdítsák egy olyan környezet kialakítását, melyben a fogyatékossgal élő személyek hatékonyan és teljes mértékben részt vehetnek a közügyekben”, gondoskodva arról, hogy ezek a szervezetek megfelelő pénzügyi támogatást és/vagy szervezeti lehetőségeket kapjanak a civil társadalomban és a politikai életben történő részvételhez.

2. Eredményes és hatékony részvétel

Bár a különböző európai országokban jelentős haladás tapasztalható a civil társadalomnak a döntéshozatali folyamatba történő bevonása terén, az értelmi fogyatékossgal élő személyek és családjaik továbbra is úgy érzik, hogy csak nehezen tudják hallatni a hangjukat, nem találnak értő fülekre, és nem tudnak párbeszédet kialakítani a kormánnyal. Tapasztalataikat és tudásukat gyakran még most sem ismerik el, nemcsak azért, mert számos kommunikációs és hozzáállási akadállyal kell szembesülniük, hanem azért is, mert nem minden esetben állnak rendelkezésükre azok a források, amelyek szükségesek ahhoz, hogy egyenrangú partnerként lehessen rájuk tekinteni.

Az értelmi fogyatékossgal élő személyek részvétele a döntéshozatali mechanizmusban természetesen számos kihívást jelenthet, és új módszereket, alkalmazkodást és rugalmasságot tesz szükségessé. Az eredményes részvételhez szükséges, hogy az értelmi fogyatékossgal élő személyek és az őket képviselő szervezetek bevonásának folyamata nyílt és átlátható módon történjen.

Az értelmi fogyatékossgal élő személyek bevonásának alapjaként az alábbi irányelveket kell betartani a döntéshozatal minden területén.

Megfelelő képviselet

A kormányok és a nagyobb civil társadalmi csoportok aktívan segítsék az értelmi fogyatékossgal élő személyek közvetlen részvételét. Ennek biztosításához különböző intézkedéseket kell foganatosítani annak érdekében, hogy a szükséges információkat az érintettek elérhessék és megérthessék. Az értelmi fogyatékossgal élő személyeket és

családjaikat képviselő szervezeteket aktívan ösztönözni kell arra, hogy az érintettek közül válasszák ki azt a személyt, aki képviseli őket az ilyen konzultációk során (önérvényesítés).

Fontos biztosítani azt is, hogy ne a szolgáltatók, köztük orvosok és szociális munkások – akik a betegek/ügyfelek nevében szólalnak meg – legyenek a konzultációk legfőbb szereplői. Bár ők ezt valószínűleg jó szándékkal teszik, az ilyen gyakorlatot mégis kerülni kell, mivel ők nem helyettesíthetik az értelmi fogyatékosokkal élő személyek hangját.

A civil társadalom korai és folyamatos bevonása

Az értelmi fogyatékosokkal élő személyeket a döntéshozatali folyamat megtervezésének korai szakaszától kezdve be kell vonni, ezáltal biztosítva azt, hogy a részvételnek valóban értelme legyen, és az értelmi fogyatékosokkal élő személyeknek ideje legyen érdemben hozzájárulni a döntéshozatali folyamathoz. A kormányoknak fontos felismerniük, hogy saját életükkel kapcsolatban az értelmi fogyatékosokkal élő személyek és családjuk a szakértők.

Részvételüket a teljes döntéshozatali ciklusban fenn kell tartani: a feladatok kijelölése, a tervezés, a végrehajtás, az ellenőrzés, illetve a döntések és szolgáltatások értékelése során. A konzultációs és részvételi folyamatnak minden szinten – helyi, regionális, nemzeti, európai vagy nemzetközi szinten is – működni kell a teljes társadalom képviselőitől való biztosítása érdekében.

Elérhető és változatos bevonási formák, az ésszerű alkalmazkodást is beleértve, a hatékony részvétel biztosítása céljából

A részvétel akkor lehet valóban eredményes, ha több bevonási formát

is biztosítanak az érintettek számára. Ha a részvétel csak hagyományos megbeszélések keretében valósul meg, azok az emberek, akik nem tudnak utazni, vagy nincs elég önbizalmuk ahhoz, hogy a nyilvánosság vagy nagyobb csoportok előtt beszéljenek, kizorulnak a konzultációból. A hatékony részvétel számos módszerrel megvalósítható, például egyéni/csoportos interjúk, fókuszcsoportok a családtagok és/vagy az érintett személyek képviselőinek részvételével. Emellett javíthatják a részvételt az internetalapú, könnyen olvasható, hangokat és képeket is tartalmazó kérdőívek is.

Sajnos, nem elégséges az, ha egyszerűen csak meghívják az értelmi fogyatékosokkal élő személyeket a részvételre, mivel számos tényező akadályozhatja az érdemi részvételüket, és kizorulhatnak a megbeszélésekből. Az értelmi fogyatékosokkal élő személyek számára kulcsfontosságúak a megbeszélések során rendszeresen beiktatott szünetek. Az egyértelmű témákat bemutató jól strukturált napirendek, könnyen érthető szövegek és a felkészülés elősegítése céljából előre elküldött háttéranyagok mind-mind fontos példái az ésszerű alkalmazkodásnak. A kormányoknak közvetlenül az értelmi fogyatékosokkal élő személyeket is meg kell kérdezniük arról, hogy milyen intézkedésekre van szükségük.

A képességek fejlesztése, források és a helyes gyakorlat előmozdítása

Az értelmi fogyatékosokkal élő személyek nem tudnak egyenrangú félként részt venni a megbeszéléseken, ha nem tájékoztatják őket a jogaikról, különösképpen arról, hogy jogukban áll részt venni az őket érintő ügyekre vonatkozó döntéshozatalban. Ezért az értelmi fogyatékosokkal élő személyeknek és családtagjaiknak ismerniük kell az emberi jogokat, köztük a CRPD-ben megfogalmazott jogokat is. Meg kell tanulniuk azt is, hogy miként vegyenek részt a döntéshozatal során kialakuló

vitákban. A megbeszéléseken történő részvételhez szükséges önbizalmat és készségeket különböző képességfejlesztő képzések során lehet tanítani.

A képességfejlesztő képzések végzéséhez a fogyatékosokkal élő személyek szervezeteit az állami szervezeteknek is támogatniuk kell, a 29. paragrafusban leírtaknak megfelelően. A képességfejlesztést elérhetővé kell tenni a családtagok, a fogyatékosokkal élő személyek és az őket képviselő szervezetek számára egyaránt. A képességek számos különböző módon, például szemináriumokon, kongresszusokon, könyvekkel és internetes forrásokból is fejleszthetők.

3. Szervezett civil társadalom az értelmi fogyatékosok területén

A hagyományos orvosi modelltől távolodva az 1950-es években az értelmi fogyatékosokkal élő személyek családjai számos, egyre növekvő szervezetet hoztak létre Európában. Ennek a mozgalomnak az volt a célja, hogy a gyermekeiket kiköltöztessék a kórházakból és intézetekből, és az oktatásra, képzésre és a társadalomba történő integrációra helyezték a hangsúlyt az orvosi kezelés helyett.

Az Értelmi Fogyatékos Személyek Társaságainak Európai Ligájának (European League of Societies for Persons with Mental Handicap) 1960-ban történt megalapítása bebizonyította, hogy a szoros európai együttműködés igen fontos. Nem sokkal később, 1964-ben ez az együttműködés az egész világra kiterjedt, így a szervezet neve Értelmi Fogyatékos Személyek Társaságainak Nemzetközi Ligájára (International League of Societies for Persons with Mental Handicap) módosult, jelenleg pedig Nemzetközi Részvétel (Inclusion International) néven működik.

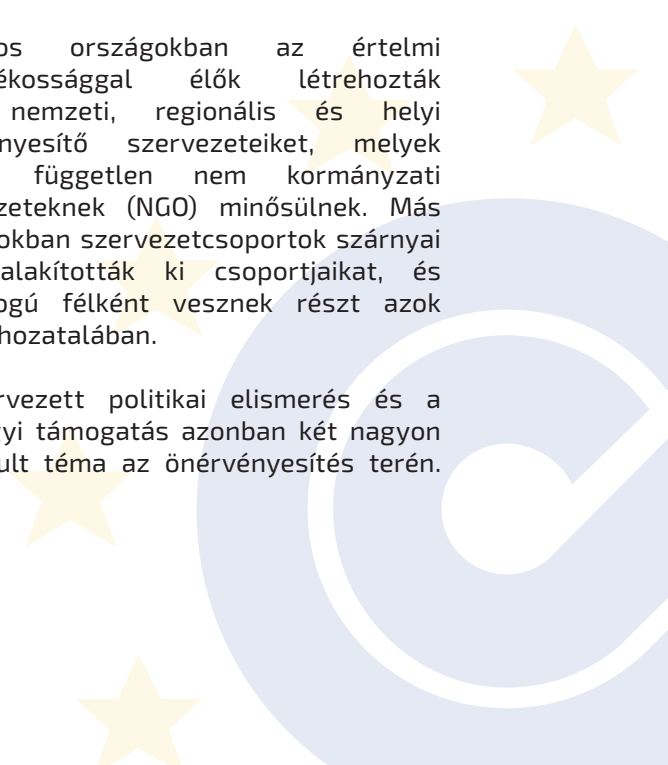
Ez a családokra épülő mozgalom az önszervezés filozófiájában gyökerezik. Amikor az értelmi fogyatékosokkal élő személyek számára nyújtott segítség már nem volt elegendő, vagy az új módszerek újabb típusú támogató szolgáltatásokat tettek szükségessé, ez a mozgalom vezette a fejlesztéshez szükséges munkát, lobbizott a kormánynál a szükséges támogatásért, és számos esetben támogató szolgáltatások működtetését kezdte meg önszervező alapon. Ezt a mozgalom egy másik fontos alapelve segítette – miszerint a családtagoknak többséggel kell rendelkezniük a szervezetek döntéshozó testületeiben.

Az 1980-as években a mozgalom elsőként ismerte fel, hogy maguknak az értelmi fogyatékosokkal élő személyeknek is részt kell venniük az életüket érintő döntésekben. Az azóta eltelt 30 évben ezt az elvet az európai országok nagyon jelentős mértékben elismerték és támogatták, és a saját jogukat védő, értelmi fogyatékosokkal élő személyek elkezdték magukat „önérvényesítőnek” nevezni.

Mára minden európai országban megtalálhatóak az önérvényesítő csoportok vagy szervezetek. Ezek megszervezik a sorstársak támogatását és képzését, jelzik a felmerülő problémákat, és fontos előmozdítói a fejlődésnek. Európai szinten az Önérvényesítő Csoportok Európai Platformjába (European Platform of Self-Advocates - EPSA) szerveződnek.

Bizonyos országokban az értelmi fogyatékosokkal élők létrehozták saját nemzeti, regionális és helyi önérvényesítő szervezeteiket, melyek jogilag független nem kormányzati szervezeteknek (NGO) minősülnek. Más országokban szervezetcsoportok szárnyai alatt alakították ki csoportjaikat, és egyenjogú félként vesznek részt azok döntéshozatalában.

A szervezett politikai elismerés és a pénzügyi támogatás azonban két nagyon bonyolult téma az önérvényesítés terén.

Az európai kormányok nagyon gyakran nem biztosítják az önérvényesítéshez szükséges pénzügyi támogatást, ezáltal az értelmi fogyatékossgal élő személyek e fontos közvetlen érdekképviselői formáját mások szórványos támogatásától teszik függővé.

Az európai kormányoknak fontos szerepet kell betölteniük azáltal, hogy ragaszkodnak ahhoz és biztosítják azt, hogy a fogyatékossgal élők mozgalmával folytatott konzultációk során mindig közvetlenül bevonják az értelmi fogyatékossgal élő személyeket, és nem csak a nevükben felszólaló egyéb személyeket hallgatják meg. Az egyenrangú állampolgároként történő politikai elismerés nyomatékossítja az ő véleményüket a döntéshozatal minden területén.

4. Az elérhető és időben nyújtott tájékoztatás szükségessége

Az értelmi fogyatékossgal élő személyek szakértők a saját életüket érintő ügyekben, és értékes hozzájárulást adhatnak a döntéshozatali mechanizmushoz. Az ENSZ által elfogadott CRPD bevezetésében elismeri azt, hogy a fogyatékossgal hatásai nemcsak magából a fogyatékossgal származnak, hanem azokból a korlátokból is, melyek akadályozzák a fogyatékossgal élő személyek teljes és hatékony részvételét a társadalomban a többiekkel egyenrangú módon. Az elérhető és időben nyújtott tájékoztatás hiánya így tovább fokozza a társadalmi kirekesztettséget, megakadályozva azt, hogy a fogyatékossgal élő személyek hangjukat hallathassák a döntéshozatali folyamat során.

Ennek megelőzésére az ENSZ által elfogadott CRPD 9. paragrafusában értelmében, mely leszögezi, hogy a közvéleménynek

szánt tájékoztatást „elérhető formában és technológiával” hozzáférhetővé kell tenni a fogyatékossgal élő személyek számára, a döntéshozóknak gondoskodniuk kell arról, hogy az értelmi fogyatékossgal élő személyeket ellássák azokkal az eszközökkel, melyek segítségével hatékonyan vehetnek részt a döntéshozatal minden lépésében.

Figyelembe véve azt, hogy az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára bizonyos dokumentumok megértése nehézségeket okozhat, illetve az összetett problémák megértése hosszabb időt vesz igénybe, az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára nyújtott minden tájékoztatásnak könnyen olvashatónak kell lennie. Bár a „könnyen olvasható szövegnek” nincs jogi definíciója, az információk könnyen olvashatóvá és érthetővé tételére vonatkozó Európai Szabványok segíthetik a döntéshozókat abban, hogy dokumentumaikból értelmi fogyatékossgal élők számára is érthető változatokat hozzanak létre.

Számos módszer áll rendelkezésre az általános szövegek könnyen olvashatóvá tételéhez, és annak ellenőrzéséhez, hogy a fordítás valóban érthető-e a különböző értelmi fogyatékossgal élő személyek számára. Az egyik megközelítés az, hogy létrehozunk egy könnyen olvasható fordítást, és megkérünk értelmi fogyatékossgal élő személyeket annak lektorálására. Jelentősebb részvételt igényel az a megközelítés – ami egyértelműen kívánatosabbnak tekintendő –, hogy az értelmi fogyatékossgal élő személyekkel együtt dolgozzunk a szöveg megformálásának kezdetétől. Mindkét módszer során mind különálló személyek, mind csoportok bevonásával szükséges ellenőrizni a könnyen olvasható dokumentumokat, valamint ezt az ellenőrzést igen különböző képességekkel és tapasztalatokkal rendelkező személyekkel is el kell végezni.

A végterméket mindkét esetben adaptálni kell a célközönséghez, és annak egyértelműnek, illetve a megcélzott személyek életkorának megfelelőnek kell lennie. Az értelmi fogyatékossgal élő gyermekekkel külön konzultációt kell folytatni a számukra fontos ügyekkel kapcsolatban, mivel az ENSZ által elfogadott CRPD egyértelműen leszögezi, hogy „a fogyatékossgal élő gyermekeknek jogukban áll szabadon kifejezni a véleményüket az őket érintő ügyekkel kapcsolatban, és véleményüket életkoruktól és érettségüktől függően megfelelő súllyal, más gyermekekével egyenrangúan kell kezelni, illetve ezen joguk gyakorlásához fogyatékossguknak és életkoruknak megfelelő segítséget kell nyújtani.” A kormányoknak gondoskodniuk kell az információk átadásához használt megfelelő módszer kiválasztásáról, legyen az írásos vagy elektronikus tájékoztatás, hangfelvétel vagy videó.

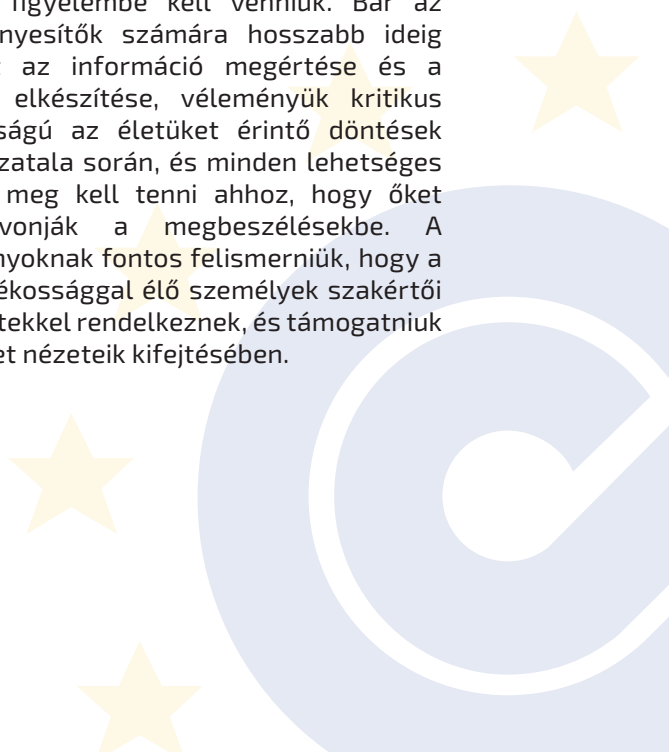
Az írásos szövegekben az egyszerű szavak használata alapvető fontosságú, a szavakat a teljes szövegben következetesen kell használni, és szükség esetén el kell magyarázni. A mondatoknak rövidnek kell lenniük, és lehetőség szerint egy mondatban csak egy gondolatot lehet megfogalmazni, soronként pedig csak egy mondat szerepelhet. A szenvedő szerkezet használata kerülendő, ugyanúgy, mint a százalékok és a nagy számok használata. Ezen felül az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára az írásos tájékoztatás könnyebben érthető, ha azt képek is illusztrálják.

Az ENSZ által elfogadott CRPD elősegíti a fogyatékossgal élők hozzáférését az új információs és kommunikációs technológiákhoz, különösképpen az internethez. A 9. paragrafus szerint a kormányoknak biztosítaniuk kell azt, hogy a publikus weboldalak érthetőek legyenek az értelmi fogyatékossgal élők számára.

Bár az írott szövegekre vonatkozó irányelvek a weboldalakra is érvényesek, szoftverek, például képernyőolvasó programok telepítése tovább segítheti az értelmi fogyatékossgal élő személyeket az internetes oldalakon történő eligazodásban. A keresők szintén nagyon fontosak a fogyatékossgal élő személyek számára, ugyanúgy, mint annak biztosítása, hogy az internetes oldalak egyértelműen elmagyarázzák, hogy mi az adott oldal célja, és a navigációs sáv következetes maradjon az adott internetes oldal egészében.

A videók nagyon hasznos eszközök az értelmi fogyatékossgal élő személyek tájékoztatására. Ezeknek mindemellett egyszerűeknek kell lenniük, és nem lehetnek hosszabbak 30 percnél. Ha feliratok is szerepelnek bennük, azoknak könnyen olvashatóknak kell lenniük. A feliratoknak ezen felül elég hosszú ideig a képernyőn kell maradniuk ahhoz, hogy az értelmi fogyatékossgal élők is el tudják olvasni. Az esetleges hangfelvételeknek hasonló irányelveket kell követniük, a szöveg felolvasójának lassan és érthetően kell beszélnie, szüneteket kell tartania, és a fontos információkat több alkalommal is el kell ismételnie.

Mivel az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára tovább tarthat a konzultációra való válaszadás, a döntéshozóknak a tervezés során ezt is figyelembe kell venniük. Bár az önérvényesítők számára hosszabb ideig tarthat az információ megértése és a válasz elkészítése, véleményük kritikus fontosságú az életüket érintő döntések meghozatala során, és minden lehetséges lépést meg kell tenni ahhoz, hogy őket is bevonják a megbeszélésekbe. A kormányoknak fontos felismerniük, hogy a fogyatékossgal élő személyek szakértői ismeretekkel rendelkeznek, és támogatniuk kell őket nézeteik kifejtésében.

5. A konzultációkba történő bevonás irányelvei

Az értelmi fogyatékossgal élő személyeknek a konzultációkon való részvétel során három fő kérése van:

- Az élethelyzetük szempontjából fontos információkat könnyen olvasható formában kell biztosítani számukra.
- A kérdések megbeszéléséhez és megértéséhez több időre van szükségük.
- Független támogatásra van szükségük, hogy segítse őket a saját döntéseik meghozatalában.

Tapasztalataink szerint a civil társadalommal végzett minden konzultációt és megbeszélést lehetséges olyan módon adaptálni, ami lehetővé teszi az értelmi fogyatékossgal élő személyek aktív részvételét. Azonban, ha a fenti követelmények nem teljesülnek – ami a mostanáig történt konzultációk többségének esetében így volt –, az önérvényesítők részvétele csak szimbolikus, és károsíthatja a résztvevők önértékelését.

Bár bátorítjuk és támogatjuk azokat az erőfeszítéseket, melyek célja minél több érintett bevonása a fő konzultációkba, bizonyos helyzetekben további specifikus konzultációk lehetnek szükségesek kizárólag az önérvényesítők részvételével. Ezek lehetővé teszik a specifikus problémák megfelelőbb módon történő megbeszélését és kifejtését.

Az írásos konzultációkra vonatkozó irányelvek

Az interneten keresztül zajló írásos konzultáció a nemzeti és európai szinten tevékenykedő döntéshozók legfontosabb eszköze. Az Európai Bizottságnak az érintettek bevonásával végzett konzultációra vonatkozó

irányelvei vázolják az alkalmazandó módszertan meghatározásának alapelveit. A gyakorlatban azonban az értelmi fogyatékossgal élő személyek esetében továbbra is fennáll a veszély, hogy kimaradnak a konzultációból.

Ezért általában az alábbi három hozzáférési probléma tehető felelőssé:

1. Hozzáférés a technológiához: az értelmi fogyatékossgal élő személyek számára továbbra is kevésbé elérhetőek az internetes konzultációk, mint más állampolgárok számára.
2. Hozzáférés a tartalomhoz: a kérdéseket gyakran olyan módon fogalmazzák meg, amit bármely európai polgár nehezen tud magára vonatkoztatni.
3. A konzultációkra adandó válaszokhoz használt csatornák elérhetősége: az értelmi fogyatékossgal élő személyek jelentős részének nehézséget jelent véleményének a leírása. A válaszadáshoz vagy más személyek segítségére van szükségük, vagy lehetővé kell tenni számukra, hogy hozzászólásukat hangfelvételek formájában tegyék meg.

Ezek a problémák elkerülhetők vagy jobban kezelhetők, amennyiben az értelmi fogyatékossgal élő személyeket egyértelműen megjelölik a konzultációk célcsoportjaként.

Az értelmi fogyatékossgal élő személyeknek a főbb konzultációs megbeszélésekbe történő bevonására vonatkozó irányelvek

Miközben más résztvevőkkel együtt egyre több értelmi fogyatékossgal élő személy vesz részt aktívan ezeken az eseményeken, gyakran csalódottnak érzik magukat, mivel

nem tudják követni a megbeszélést, és nem tudnak abban teljes mértékben részt venni, mert az elérhetőség bizonyos alapvető irányelveit nem tartják be.

A fő döntéshozatali konzultációk szervezőinek már a tervezési folyamat kezdetétől figyelembe kell venniük az elérhetőség szempontját. Bizonyítottan hatékony és segít elkerülni a programok és helyszínek költséges módosítását, ha ezekkel a problémákkal már a kezdetektől foglalkoznak. Az Európai részvétel (Inclusion Europe) három kulcsfontosságú forrásanyagot dolgozott ki ennek a munkának a megkönnyítéséhez:

1. „Irányelvek a találkozók és konferenciák szervezői számára”, ami segítheti a tervezés folyamatát.
2. „Az előadókra vonatkozó szabályok”, ami jóval az esemény előtt kiadható az összes előadónak.
3. „A találkozók szabályai”, ami az elérhetőségi kártyákkal együtt kiosztható a résztvevőknek az eseményen.

A legfontosabb javaslatok a következők:

Dokumentumok és anyagok:

A konferencia megértése és követése szempontjából alapvetően fontos anyagokat le kell fordítani könnyen olvasható nyelvezettel. Ezeket az esemény előtt legalább két héttel el kell küldeni minden résztvevőnek. Mivel ezek a szövegek a teljes dokumentumok rövid összefoglalásai, minden résztvevő számára segítséget jelenthetnek, és könnyen lefordíthatók más nyelvekre is.

Előkészítő találkozó:

Erre a találkozóra azelőtt kerül sor, mielőtt a konferencia valójában megkezdődne. Az értelmi fogyatékosággal élő összes résztvevőt támogatóikkal együtt meg kell hívni. A találkozó során a következőkre kerül sor:

- Elmagyarázzák a konferencia levezetésének módját, elmondják, hogy mely szekciók lesznek érthetővé téve a számukra, és mire számíthatnak a résztvevők az érthetővé tétel tekintetében.
- Könnyen érthető szavakkal elmagyarázzák az egyes szekciók témáit és tartalmát.
- Segítik az értelmi fogyatékosággal élő résztvevőket a saját ötleteik kialakításában és a különböző témákkal kapcsolatos kérdéseik megfogalmazásában.
- Emlékeztetik a résztvevőket az elérhetőségi kártyák megfelelő használatára és a találkozó általános szabályaira.

Az értelmi fogyatékosággal élők számára érthetővé tett szekciók:

Különösen a nagyobb eseményeken nem mindig lehetséges az összes szekciót érthetővé tenni az értelmi fogyatékosággal élő személyek számára, például a tudományos előadások esetében. Mindenképpen gondoskodni kell arról, hogy ilyen esetekben álljon rendelkezésre egy alternatív program és/vagy nem érthetővé tett szekciók egyenletesen oszoljanak meg a nap folyamán. Nagyon fontos az is, hogy az érthetővé tett szekciókat egyértelműen jelöljék a konferencia programfüzetében, és minden szekció elején jelentsék be, hogy az adott szekció érthetővé lett téve, vagy nem.

Szünetek:

Az értelmi fogyatékosággal élő személyek számára nehézséget jelenthet, hogy egy szünet nélkül megtartott hosszú szekcióra végig figyeljenek. Az érthetővé tett szekciók ezért nem lehetnek túl hosszúak. Annak érdekében, hogy az értelmi fogyatékosággal élő személyek aktívabban részt vehessenek, és jobban megértsék az elhangzottakat, az előadás és az esetleges „kérdések és válaszok” szekció között nagyon hasznos lehet

egy rövid szünet. A szünet ideje alatt a segítőknek lehetősége nyílik arra, hogy még egyszer elmagyarázzák az előadások során felmerült elgondolásokat

Munkacsoportok:

A találkozók vagy konferenciák összes résztvevője számára (köztük az értelmi fogyatékosokkal élők számára is) érdekes lehet legfeljebb 20 főből álló munkacsoportokban részt venni a konferencia egyes pillanataiban. A tapasztalatok megosztása és az információcseré fontos a résztvevőknek, és gyakran mindenki számára egyszerű ezt kisebb csoportokban, és nem a plenáris ülésen megtenni.

Tolmácsolás:

Nemzetközi találkozókra nagyon fontos gondolni arra, hogy tolmács biztosításával segítsék az elhangzottak megértését. Az értelmi fogyatékosokkal élő személyek általában nem beszélnek más nyelveken. Bizonyos esetekben a segítők tolmácsolhatnak a számukra. Ez azonban időt vesz igénybe, és az előadónak ehhez nagyon lassan kell elmondania az előadását.

Az előadókra vonatkozó szabályok:

Nagyon fontos, hogy minden előadó az előadás elkészítésének megkezdése előtt tisztában legyen azzal, hogy egy értelmi fogyatékosokkal élők számára is érthetővé tett eseményre készül.

Vizuális segítség:

„Egy kép többet ér, mint ezer szó”, és sokkal jobban segíti az értelmi fogyatékosokkal

élőket az előadások megértésében. Az előadókat bátorítani kell arra, hogy képeket és kommunikációs szimbólumokat is alkalmazó támogató anyagokat készítsenek. Power Point bemutatók, írásvetítő és videó segíthetik őket az előadás megtartásában. A szükséges technikai felszerelésről gondoskodni kell.

Az értelmi fogyatékosokkal élőkkel és szervezeteikkel történő specifikus konzultációk létrehozása

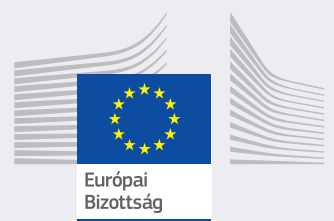
Az értelmi fogyatékosokkal élők speciális szükségleteinek megfelelően létrehozott fókuszcsoporthatékony eszközök lehetnek az ilyen személyek bevonására a konzultációkba. Mindemellett azonban szükséges gondoskodni a résztvevők képviselőinek kiválasztásáról. A kiválasztási folyamat során különös figyelmet kell fordítani a súlyos fogyatékosokkal élőkre és komplex szükségletekkel rendelkezőkre.

Az ilyen konzultációk megszervezésének jó módszere az őket képviselő önérvényesítő szervezetek és csoportok bevonása. Ha elegendő időt biztosítanak számukra, ezek a szervezetek megbeszélhetik tagjaikkal a felmerülő témákat, és több ember véleményét tehetik le az asztalra.

Az ilyen konzultációs fókuszcsoporthatékony megszervezése során elegendő időt kell biztosítani a résztvevőknek a felkészülésre, és elegendő tapasztalt független segítőknek kell jelen lennie a megbeszéléseken.

Inclusion Europe
Rue d'Arlon 55 – B
1040 Brussels – Belgium
secretariat@inclusion-europe.org
Tel.: +32-2-502 28 15
Fax : +32-2-502 80 10
www.inclusion-europe.org

Társfinanszírozta: Európai Bizottság